

Vzame se 1 kilo surove smrekove smole, katera se najbolje v zadosti veliki ponvi ali pa v lončeni kozici (tudi kaki drugi pripravnici posodi) nad žrjavico polagoma stopi, da ne pokipi. Ko se je to zgodilo in stopljena smola več prevroča ni, vzame se v desno roko pripravna lesena lopatica, v levo pa sklenica, v katero se dene 15 dekagramov špirta; špirit se v stopljeno smolo iz začeta polagoma, potem pa vedno hitreje priliva med tem, ko se z leseno lopatico v desni roki vsa masa v posodi toliko časa neprestano in varno ter dobro meša, dokler se iz sklenice (fľaške) ves špirit v smolo iztočil ni. Vsa ta dobro pomešana masa se potem skoz zadosti močen tulj ali drugo ne pregosto tvarino precedí, da se tako vse smolne grampe in smeti očisti; tak tulj ali druga tvarina se ve da potem ni za nobeno rabo več.

Tako napravljena in prirejena smola spravi se potem ali v eno zadosti veliko, ali pa v več manjših kositarjevih, nalašč za to pripravljenih škatljic ali punčic, katere morajo biti s pokrovčki ali dobrimi zapiralniki previdene. To mazilo imenujemo mrzlo tekočo cepilno smolo.

Nekateri pridevajo tej masi tudi še $\frac{1}{8}$ (osmi del vse teže) loja ali pa sala (prešičje masti), da pozneje, ko se na drevesu špirit iz nje izpuhti, preveč krhka ne postane in se ne odlučí.

Mesto surove smrekove smole jemljejo nekateri sadjerejci v povedano svrhu tudi črno smolo, s kakoršno se sodi smolijo, in katera je memo smrekove smole navadno tudi nekoliko boljši kup ali cenejša. Iz te smole napravlja se črno cepilno mazilo na ravno povedani način; le precejati je treba ni, če je bila smola sama na sebi brez smeti in čista.

Pri vporabi črnega cepilnega mazila opazilo se je, da se drevesne rane še veliko hitreje zacelijo in zaraščejo, ker se nek pri tem ob ranah galus dosti čvrsteje in krepkeje razvija ter rane hitreje obteče ali zalije, kar se ravno črni barvi pripisuje, katera več gorkote po solčnih žarkih v-sé sprejema, nego ona svitlejša barva smrekove smole.

Drugi, po mojem večletnem prepričanji še boljši način naprave cepilnega voska je pa ta-le:

Na 1 kilo surove smrekove smole vzame in dodá se še dobro $\frac{1}{4}$ (četrtno) kilo (brez škode tudi še nekoliko več) čistega voska, za kar so najpripravnejši kapči od voščenenih sveč. Vse to stopi se na zgoraj povedani način — najbolje v zadosti veliki ponvi; (v ponvi pa zato, ker se ta najlože s tem zopet očisti in osnaži, da se dobro požge, a potem pa razbeljena z vodo in metlico do čistega brez vse težave pomije, kar pa pri lončenih posodah ni tako lahko in brez škode, ker bi se pri takem načinu snaženja vse pokvarile in razpokale). Ko se je vse do dobrega stopilo in z leseno lopatico med seboj pošteno pomešalo, ter so vse večje pene poizgubile se, vzame se v levo roko sklenica ali fľaška s špiritom, v desno pa pripravna lesena lopatica; špirit prične se v stopljeno smolo in vosek prilivati, z lopatico v desni roki pa masa v ponvi dobro mešati. Špirit priliva in meša se toliko časa brez prenehanja in neprestano, da v ponvi na površji mase vse pene popolnem zginijo. Ko se je to zgodilo, vsedla se je tudi vsa grampa smole na dno ponve tako, kot se pri kuhanji surovega masla tropine na lončevno dno vležejo, kar bi se pa, ako bi se smoli voska ne dodalo, nikdar ne zgodilo. Čista tvarina, kedar ni več prevroča, odbije se potem v plehnate pušice (škatule) z dobrimi zapiralnimi pokrovčki previdene, grampa pa na dnu ponve ostane, in ponev se na uže povedani način lahko brez odloga osnaži in očedi. Tak drevesni vosek ni potem ne trd in tudi ne tekoč, nego ostane mehke.

Drevesne rane pri cepljenji napravljene mažejo (zamazujejo) se v obeh slučajih (z obema mazili) s pripravno, ozko leseno lopatico.

Mrzlo tekočo cepilno mazilo (smola) scej se ob vročih dnevih rado razdrevesce, in primeri se čestokrat, da je zamaz treba obnoviti. Tudi to mazilo, ako više nad seboj mažemo in nismo dobro previdni, nam rado kaplja nazaj na obleko, katero zopet očediti in očistiti dosti nepotrebne in sitnega truda prizadene, katerim sitnim neprilikam se pa pri porabi mehkega cepilnega voska vselej popolnem izognemo. Pri mehkem cepilnem vosku, kedar se rabi, človeku — ako več nego neukreten ni — ni se bati, da bi si roke ali pa še celó obleko z njim onesnažil, čemur se pa pri porabi mrzle tekoče smole tudi z največo opreznostjo le težavno popolnem izogne.

V obeh slučajih, ako drevesno mazilo dolgo časa v ne dobro zaprtih posodicah (pušicah) stoji, polagoma špirit izpuhti, ter mazilo trdo in nerabljivo postane. Ob takih prilikah pa družega treba ni, nego da dotično posodo na zadosti topli kraj (najbolje na dovolj gorko peč) postavimo dotlej, da se v nji cepilno mazilo popolnem raztopi, kateremu iz nova zopet potrebni kvantum (zadosti) špirta prilijemo, vse skupaj z leseno lopatico dobro pomešamo, na kar je (mazilo) zopet popolnem rabljivo, kot je bilo, ko smo ga bili ravno naredili in za rabo priredili.

Mehki cepilni vosek se pa v dobro zaprti plehnati pušici tudi celó leto prav dobro in rabljiv ohrani, ter ima tudi še to posebno dobro lastnost, da nam, ako se posodica prevrne ali kod po bregu dol potoči, iz nje ne izteče, katere lastnosti pa mrzla tekoča smola kot cepilno mazilo v rabljivem stanu nikdar nima.

Mazilo za večje drevesne rane in poškodbe naredi se pa iz enakih delov ugašenega apna, dobro vgnane ilovice in kravjeka, nekoliko arovice in malo trpentina, kar vse skupaj se med saboj dobro pomeša, vžene in zmasti in vgnjete, da se med saboj dobro in popolnem spoji in zveže. S takim mazilom zamazujemo večje drevesne rane, katere napravimo drevesu ob času njegovega snaženja.

Toliko o drevesnih mazilih, katerih naj bi se v celi domovini vsako leto v prospeh koristne sadjereje na cente vporabilo.

M. Rant, národní učitelj.

Beseda o pravem času o gipsanji detelj.

Kaj pomeni pomanjkanje krme pri vsakem dobrem kmetovalcu, to občutimo letos, ko moramo cent srednje dobrega sena po 2 gold., a deteljo tudi po 2 gold. 50 krajc. plačevati, in pri tem gotovo pri vsakem gospodarji živina shujša ter trebamo potem gotovo 1 do 2 meseca, predno zopet v pravi stan pride.

Da nam pa krme vsako leto primanjkuje, smo si večidel sami krivi; mi namreč ne oskrbujemo naših krmnih rastlin tako, kakor one zahtevajo s svojo vspešno raščo.

Pa o tem bomo pozneje o vsaki rastlini posebej govorili. Danes hočem samo nekoliko besedi o važnosti mavca ali gipsa kot izvrstnem gnojilu za naše detelje brez razložka pregovoriti.

Mavec ali gips, to je, žvepleno-kislo apno se trosi po deteljah v prav finem drobnem stanu, kar navadno sploh „gipsanje“ imenujemo. Ta njegova raba se je še le v tem stoletji zeló razširila, odkar so Liebig in drugi iznašli, kakih snov ena in druga rastlina največ zahteva za svojo hrano.

Dokler pa niso poznavali glavne hrane rastlin ter so mislili, da rastline vso potrebno hrano samo iz sprstenine (humusa) dobivajo, si niso mogli raztolmačiti njegove glavne koristi. Ker pa mavec iz apna in žvepla obstoji, sta njegova obstojna dela glavna hrana nekaterih rastlin, kakor: detelj, graha, leče in grahovice itd.

Razun tega detelja dobiva s pomočjo mavca še drugo hrano, ki je poprej nima, namreč amonijaka ali ščipavca. Mavec, ki se drži perja ali pa leži na zemlji, srka amonijak iz zraka, ker se njegova žveplena kislina lahko s tem v nehlapljivo, v vodi lahko raztopljivo sol, namreč v žvepleno-kisli amonijak spoji, ali, kakor pravi rajnki Vrtovec, „szlahta“.

Ako hočemo, da gipsanje naglo koristi, moramo gipsati spomladi, kedar je detelja kakih 4 do 5 palcev dolga, namreč, da dobro zemljo pokrije pa da je tudi vlažno, deževno vreme, samo ne preveč, da dež gipsa s perja ne izpere, — in ker je v tem času tudi ona najboljša sočna in pernata ter na ta način lahko pije hrano; pri drugi košnji gipsanje veliko manje koristi, ker ravno detelja ni več tako pernata in sočnata ter zavoljo tega ne more več tako uspešno vpijati.

Tudi moremo précej pri setvi gipsati, samo paziti moramo, da njiva uže sama na sebi ni dosti močna, posebno o vlažnih letinah, ker nam detelja lahko ječmen ali pa oves preraste in tako dobroto deloma vničiti zamore; drugače je pa zgodnje gipsanje posebno pri ilovnih zemljah jako priporočljivo.

Močno gipsanje ne deluje samo dobro na deteljo, ampak tudi na dotično žito (pšenico), ki za njo pride v kolobaru. Ali preveč vendar ne smemo gipsati, ker premočno gipsanje provzrokuje lahko pri goveji živini napenjanje, pri konjih pa koliko (Windkolik). Zadosti je na hektar 3—4 met. cent. (7 8 centov); ako pa gipsamo vsako leto, je tudi polovica popolnem dovolj.

Ako tedaj kvintal, to je, metrični cent gipsa velja 1 gold. 40 kr. in da ga na pr. 2 met. centa po hektaru porabimo, znaša to 2 gold. 80 kr., in vzemimo, da trebamo za to delo 2 delavca po 80 kr., kar zopet znaša 1 gold. 60 kr., skupno tedaj 4 gold. 40 kr., pa po hektaru gotovo dobimo 15 do 20 met. cent. več detelje, kakor pa brez gipsa. Ako računamo met. cent po 2 gld. najmanj, znaša to 30 do 40 gold. Ako stroške od dohodkov odbijemo, imamo dobička od 30 do 35 gold. po hektaru. To bi bilo namreč v najslabšem slučaju.

Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor.

(Dalje.)

Letnika 1875. zvezek I. „Naznanil“ obsega razun poročila o izvršitvi sklepov občnega zbora in tekočih opravil poročilo o razdelitvi državnih podpor za razne kmetijske razdelke za leto 1875. in prejšnja leta počenši od leta 1869. ter o društvenih računih in o proračunu za leto 1875.

V poročilu o predlogih družbenih podružnic pa nahajamo sledeče:

Nasvete in želje podružnice metliške:

Naj bi se davki ne iztirjavali tako silno in posebno v onih soseskah ne, kjer je toča hudo škodo naredila.

Ta nasvèt rešil se je po obširni razpravi, katere so se vdeležili poročevalec dr. Poklukar, baron Wurzbach, grof Barbo, dr. Bleiweis, župnik Krčon, L. Robič, O. Detela, profesor Peternel in dr. K. Ahačič s sklepom: Naj se vlada prosi: 1) da po milosti dela s posestniki v oziru iztirjavanja davkov, in prizanaša naj za gospodarstvo potrebnim rečem; 2)

pred rubljenjem naj se prepriča, če se nahaja kaj čez „fundus instructus“, 3) iztirjava naj se po žetvi (kedar je kaj); 4) prepriča naj se čez nekaj let, če je posestnik zastal s plačevanjem po nesreči ali iz zadolženja, in v prvem slučaju naj mu davek odpiše.

Dalje prosi podružnica metliška:

Naj bi družba kmetijska delala na to, da se težave, morebiti mnogokrat nepotrebne o kordonu na meji kranjsko-hrvaški zavoljo goveje kuge, odstranijo, ki so velika nadloga gospodarjem, ki na meji nimajo posestva.

Sklenilo se je, to željo naznaniti c. k. vladi, pa da ni upanja, da bi se moglo izdatno pomagati, dokler je na Hrvaškem goveja kuga.

Nadalje predlaga ravno ta podružnica:

Naj se ne dá nikomur pravica, svinje in konje rezati, ki se ne izpriča, da se je teh del znanstveno izučil.

Ta nasvèt izroči se glavnemu odboru z nalogom, da ga po vrednosti prevdari in stori, kar je v ta namen treba.

Podružnica dalje želi popotnih učiteljev za vinorejo in poljedelstvo.

Ta predlog priporoči se odseku za državne podpore.

Podružnica rateška predlaga:

Naj družba kmetijska skrbi za to, da bodo svilo-rejci svoj pridelek lože prodajali, kakor do zdaj.

Sklene se odboru naložiti, naj vse stori, kar predsednik rateške podružnice priporoča v ta namen.

Sklene se dalje: naj odbor tudi za to skrbi, da se po deželi zasadi več moštnega sadja (tepek itd.).

Podružnica kranjska želi polajšave pri vpeljavi nove mere in vage, kar se reši z ozirom na dotično, uže razglašeno postavo.

Podružnica vipavska predlaga in vtemeljuje vpljavo vinskih mešetarjev. Zbor nalaga glavnemu odboru vse v ta namen potrebno vpeljati.

Ravno ta podružnica priporoča, da naj se napravijo tri velike drevesnice: ena na Dolenjskem, ena na Gorenjskem in ena na Notranjskem.

Po nekaterih ugovorih in sklicevanji na vedno se množeče šolske drevesnice izroči se ta predlog glavnemu odboru v pretres in prevdarek.

Dalje sledi poročilo o oskrbovanji družbenega vrta na Poljanah, iz katerega razvidimo, da se je poskušala tam setev novih semen, in to: Saksonska jara rž, Ligovi velikanski oves, in še posebej 34 različnih vrst ovsa; izmed 15 vrst naročenega krompirja, potrdilo se je samo 6 vrst; poskušala se je dalje pisana cvetlična pšenica, cesarska rž.

Potem se v dolgi, 150 toček obsegajoči vrsti naštevajo na kmetijskem vrtu zadnja leta izvršene poskušnje z žiti, podzemljicami, travami, drevjem itd. vsake vrste.

Dalje sledi v „Naznanilih“ kratka zgodovina o ljubljanski učilnici podkovstva in živinozdravstva z ozirom na ravno takrat preteklih 25 let njenega obstanka, so-stavljena po vodji in duši te šole, dr. Jan. Bleiweisu.

(Dalje prihodnjič.)

Nekaj o sadjereji za spomladanski čas.

(Dalje.)

Govorili smo zadnjič, kako ravnati s starimi drevesi posebej. Danes hočemo spregovoriti nekoliko, kako ravnati z ranami po drevji ne gledé na starost. — V tej zadevi imajo sadjerejci, ki rast in življenje opazujejo in vsakovrstne pomočke poskušajo, mnogo sredstev, posebno zanimivi pa so ravno v tej zadevi nauki in skušnje lani umrlega slovečega sadjerejca dr. Lucasa,